

MÉREI FERENC

A pszichológiai labirintus

---

*FONDORLATOK ÉS KERÜLŐUTAK
A LELKI ÉLETBEN*

Szerkesztette, az előszót és a zárótanulmányt írta:
BAGDY EMÓKE

PSZICHOTEAM

BUDAPEST, 1989

Tartalom

ELŐSZÓ

1. A PSZICHOLÓGIAI LABIRINTUS: FONDORLATOK ÉS KERÜLŐ UTAK A LELKI ÉLETBEN	7
2. A LELKI ÉLET DINAMIKÁJA.....	13
× 2.1 <i>A dinamikus lélektani személyiségmodell</i>	13
2.2 <i>A feszültségszabályozás útjai: az elhárító mechanizmusok</i>	15
2.2.1 Az elfojtás	16
2.2.2. A regresszió.....	17
2.2.3. Az izoláció.....	19
2.2.4. A meg nem történtté tevés (annulláció)	20
2.2.5. A projekció.....	20
2.2.6. A reakcióképződés	22
2.2.7. Az azonosítás	23
2.2.8. A kompenzáció	24
× 2.3. <i>Feszültségfeldolgozás a lelki életben</i>	25
2.3.1. Az elaboráció	25
2.3.2. Az áttételek	29
2.4. <i>A feszültségelvezetés. A szituatív feszültségek megmunkálása</i>	35
2.4.1. A tolerancia	35
2.4.2. A frusztrációs feszültség	35
2.4.3. Az agresszió	36
2.4.4. A szorongás	40
2.5. <i>Társas kapcsolódás, kötődési mód, szociális viszonyulás</i>	42
2.5.1. Kontaktszükség, kapcsolódási igény	43
2.5.2. A decentralálás és az érzelmi stabilitás	43
2.5.3. Szociabilitás: szociális képesség, társas helyzet és etikai szociabilitás	44
2.5.4. Az autoritáshoz való viszony és a dependencia	45
3. A LELKI ÉLET PATODINAMIKÁJA.....	47
3.1. <i>A szkizoid élményfeldolgozás</i>	47
3.1.1. A szüntónia meglazulása	47

3.1.2. A valóságfunkció	49
3.1.3. A szkizoidia.....	49
3.1.4. Szkiziform pszichózis – szkizofrénia	50
3.2. A szenzitív – paranoid élményfeldolgozás <i>Ø</i>	51
3.2.1. A szenzitivitás	51
3.2.2. A paranoiditás	52
3.3. A cikloid élményfeldolgozás <i>Ø</i>	53
3.3.1. A depresszív reakció <i>X</i>	54
3.3.2. A depresszió pszichodinamikája <i>Ø</i>	56
3.3.3. A mániás reakció <i>X</i>	57
3.3.4. A mánia pszichodinamikája <i>Ø</i>	58
3.4. Patomechanizmusok a projektív tesztekben	59
3.4.1. A projekció elve a pszichodiagnosztikában	59
3.4.2. A teszt	60
3.4.3. A projektív tesztek	60
3.4.4. Kórlélektani mechanizmusok elemzése a Rorschach próbával	70
3.5. A neurózis jelenségvilága – tünetek és pszichodiagnosztikájuk <i>3. bekezdésig</i>	73
3.6. Konfliktus és emésztőszervi megbetegedés	79
3.7. „Az egészség álarca” : pszichopátia – szociopátia <i>X</i>	81
3.7.1. A pszichopátia lélektani elemzése	81
3.7.2. A kriminalitás háttere. Az antiszociális személyiség néhány pszichodiagnosztikai mutatója <i>Ø</i>	91
3.8. Az acting out személyiség <i>X</i>	98
3.9. A szuicidium veszélye és predikciója <i>X</i>	99
3.10. Alkoholizmus: patodinamika és pszichodiagnosztika	101
3.11. Az epilepszia személyiségi következményei és pszichodiagnosztikája	104

4. PSZICHOPATOLÓGIAI VIZSGÁLATOK AZ INTELLIGENCIA KÖRÉBŐL 114

4.1. Az intelligencia fogalma.....	114
4.2. Az intelligencia fogalmi modelljei a pszichológiában	115
4.3. Az értelmi működések zavarai szkizofréniaiban	118
4.4. Az értelmi fogyatékoság mentális jellegetességei	121
4.5. A demencia (mentális leépülés) kórlélektana és pszichodiagnosztikája	123

5. A LELKI LABIRINTUS ÚTJAIN: ÖNALAKÍTÁS, FESZÜLTSEGFELDOLGOZÁS, GYÓGYÍTÁS 135

5.1. A pszichológiai dramatizálás: szociodráma – pszichodráma – szerepgyakorlatok	135
5.1.1. A jelenség.....	135
5.1.2. Moreno munkássága.....	136
5.1.3. A szociodráma és a pszichodráma története	139

5.1.4. A szociodráma és a pszichodráma elkülönítése	141
5.1.5. A szociodráma.....	142
5.1.6. A pszichodráma	143
5.1.7. A szociodramatikus szerepjáték és feltételei.....	145
5.1.8. A dramatizáló játék menete.....	146
5.1.9. A katarzis.....	148
5.2. <i>Az ellenállás csökkentése a pszichodrámacsoportban</i>	149
5.2.1. Az ellenállás fogalma	149
5.2.2. Az ellenállás jelensége a pszichodrámban	150
5.2.3. Az ellenállás és feloldásának módjai	150
5.3. <i>Aktus és motiváció összefüggése a gyermek-játékterápiában</i>	152
5.3.1. A játékterápia : motivációs háttérelmézés	152
5.3.2. Az utalás	154
5.3.3. A szimbólum	155
5.3.4. A szimbolikus séma	156
5.3.5. A molekula	157
5.3.6. A szimulakrum	157
5.3.7. Az analagon.....	159
5.3.8. Az áttételes mentális egységek és az elhárító mechanizmusok	161
5.4. <i>A terápiás gyermekcsoportok dinamikája</i>	162
5.5. <i>Feszültség szabályozás a csoportpszichoterápiában pszichiátriai osztályon</i>	168
5.5.1. A csoportpszichoterápia mint a szociálpszichiátriai effektus eszköze.....	168
5.5.2. Feszültség szabályozás a terápiás csoportban	168
5.5.3. A feszültség szabályozás módjai.....	171
5.5.4. Projektív azonosítás mint együttes feszültség	172
5.5.5. Szimbólumkatalizátor és közös nevező.....	173
5.5.6. Feszültség szabályozási módok realitásszinten: társas erőfolyamatokkal	175
5.6. <i>Pszichiátriai rehabilitáció: reszocializáció a terápiás közösségekben</i>	181
5.6.1. A terápiás közösségi hatás	184
5.6.2. A terápiás közösség szervezési feltételei	186
5.6.3. Az első hazai kísérlet	187
5.6.4. A nagycsoport tematikája.....	189
5.6.5. Dinamikai történések	191
5.6.6. Hatásmechanizmusok.....	195
5.7. <i>A racionális-emocionális pszichológiai beszélgetés módszere</i>	198
5.7.1. Ellis kiindulása	198
5.7.2. Irracionális sablonok	201
5.7.3. Időtartam, kontraktus, kezelési helyzet	203
5.7.4. A terápiás beszélgetés anyaga	204
5.7.5. A terápiás dialógus	206
5.7.6. A terápiás feladat	209
5.7.7. A terápia hatásmechanizmusa.....	209
5.7.8. Indikációs kör.....	211
5.7.9. Kiegészítő módszerek	212
5.7.1. A szupervízió	214

5.8. <i>Carl Rogers: a személyközpontú pszichoterápia üzenete</i>	214
5.8.1. A rogersi felfogás: stílus, szemlélet, hozzáállás.....	214
5.8.2. A tan eredetének csatornái	217
5.8.3. Rogers életútja	219
5.8.4. A rogersi terápia világa: a lelki szabadság kibontása	220
5.8.5. Kiszabadulás a pszichózisból: a valóság szemlélet élménytelítése	225
6. EGYÜTTESÉG ÉS ÖNISMERET: A LÉLEKTAN ELHIVATOTTSÁGA AZ EMBER SORSÁBAN	227
„ELMONDANI A VILÁGOT, AMELYBEN ÉLEK”... Sorskérdések tudós-válasza: Mérei Ferenc munkássága.....	235
A kötetben szereplő tanulmányok, előadások forrásai, a szerkesztő jegyzetei	251
Mérei Ferenc klinikai lélektani munkáinak bibliográfiája	254